

Narodno-gospodarske stvari.

Iz poročila likvidacijskega odbora banke „Slovenije“.

Znano je — pravi poročilo — da smo se pogajali s „Slavijo“, da bi prevzela vsa naša zavarovanja; pa ker stavljениh pogoj nismo mogli sprejeti, ostale so te obravnave sicer brez vspeha, za „Slovenijo“ pa so imele jako ugoden nasledek.“

Če znesek 16.589 gold. 70 kr. odbijemo od prejete premije s 40.000 gold., ostalo je banki dobička 23.410 gold. 30 kr. Ker bi bila od „Slavije“ dobila le 11.000 provizije, imela je tedaj za 12.410 gold. 30 kr. več dobička, ker je zavarovanje obdržala sama, kakor če bi ga prepustila „Slaviji“. Razun tega se ne sme prezreti, da se je ta ugodni nasledek le dosegel, ker je banka obdržala vsa zavarovanja, ker so bila slaba po dobrih zavarovana.

Pregled škod po ognju, ki so se zgodile med likvidacijo, je razviden iz priloge *) A, ki kaže, da je bilo v raznih kronovinah 62 škod s skupnim zneskom 17.348 gold. 11 kr., katerega je „Slovenijo“ po odbitem protizavarovanju s 7828 gold. 11 kr. zadelo 9519 gold. 26 krajc.

Sestava škod po ognji in zavarovanji na življenje, ki so bile 1. avgusta 1877. l. še plačati, je razvidna iz priloge B, in kaže, da znašajo 42.354 gold. 2 kr., katerih po odbitem protizavarovanju z 20.549 gold. 68 kr. „Slovenijo“ zadene 21.804 gold. 34 kr.

Zavarovanja na življenje pa ima „Slovenija“ plačati še 1700 gold.

Opomba. Od zavarovanj na življenje sklenjenih po tarifu I—XV. bilo jih je veljavnih le še 34 po tarifu III. in XV. s skupno svoto 9824 gold.

Kar se tiče vzajemnega zavarovanja (Associationsversicherungen), se bodo odpravila, ko se za to potrebn denarji dobé.

Pregled vseh od 1. avgusta 1876. do 31. julija 1. 1877. poplačanih škod in odkupljenih zavarovanj je razviden iz priloge C, ki kaže, da se je v gotovini izplačalo 33.407 gold. 50 kr., s protizavarovalnicami pa, da se je po vknjiženju poravnalo 20.892 gold. 10 kr.

Bankino premoženje je razvidno iz priloge D in kaže, da banki 1. avgusta 1877 ostaja še 118.140 gold. in 1 krajc.

Če pa od tega odbijemo, kar se reči pokvarijo, in tiste zneske, ki so ali zgubljeni ali pa se bodo težko dobili, s skupno svoto 60.000 gold., ostane tedaj banki še 58.140 gold. 1 kr.

Ker delničarji za vsako delnico še dobri stojé s 60 še ne doplačani gold., se mora tudi to prištévat k premoženju bankinemu, kar za 2337 delnic znaša 140.220 gold., tako da celo premoženje bankino, če se v račun vzame še ta svota 140.220 gld., znaša 198.360 gold. in 1 kr.

Po tem takem sme se za trdno reči, da ne bo na delnice treba v tretje doplačévat, in da utegne po dovršeni likvidaciji še precej premoženja ostati.

Likvidacijski posel je že sam po sebi ovinkast in vsled obilnih zavarovanj jako obširen, in ker odbor ni mogel biti brez denarja, ki se za likvidacijo in zlasti za poplačévanje škod po ognji in življenji potrebuje, je odbor delničarje najprvo opomnil, da naj doplačajo od zbora sklenjenih 15% na vsako delnico.

*) V poročilu navedenih prilog nismo natisnili zato, ker celo poročilo s prilogami dobi vsak delničar, ki želi poročila v posebnem iztisku od likvidacijskega odbora. Vred.

Od 625 delničarjev, ki imajo 2337 veljavnih delnic, jih je 240 doplačalo dobrovoljno, 353 pa jih je bilo treba tožiti. Pri tej priliki se je pokazalo, da je 27 delničarjev umrlo, pri petih pa se ni moglo zvedeti, kje da sedaj bivajo.

Doplačalo se je od 15% dozdej 33.658 gld. 13 kr., svota, ki se ima še doplačati, pa znaša 36.451 gold. 87 kr.

Koliko strašanskega dela to toževanje prizadeva, bode vsakdo lahko prevedel, ki le nekoliko pozná sodnijsko poslovanje.

Od 353 toženih delničarjev plačalo jih je 121, in povrnilo tudi tožbine stroške, pri 232 pa se tožba še vrši, pri nekaterih se cela obravnava o zahtevanji aktorične kavcije, kar silno dela prizadeva, in ne le upravnemu oddelku več ko preveč opraviti daje, ampak tudi mnogo pisave potrebuje, da vse to prepisujejo in zapisujejo.

Razen tega se te tožbe tudi zato jako zategujejo, ker je pri tukajšnji c. kr. deželni kot kupčijski sodnji le en dan v tednu, namreč ponedeljek, za obravnave odločen, katere je treba dostokrat tudi preložiti.

Da se pozvé o premoženju umrlih delničarjev in njihovih dedičev pa o razpravi zapuščine, treba je dolgotrajnega dopisovanja z vnanjimi notarji in odvetniki, kar zopet nepovoljno zadržuje izplačanje dotičnih dolgov.

Tudi se po tožbi, če so razsodbe za banko ugodne, kakoršnih jej je že došlo čez 40, dolg precej izplačan ne dobi, ker je treba vsled sodnijske obsodbe zahtevati in izvrševati še sekucijo, kar pa včasih dolgo trpi. To pa ne zavira samo hitrega razmotavanja likvidacije, ampak banki prizadeva tudi veliko stroškov na obrestih, tožbinah in sekucijskih stroških, ker ne more izplačati svojih že likvidiranih in sekuciji podvrženih dolgov.

Vsled omenjenih razmer morala se je banka, da dobi potrebn denar in odvrne večkrat jej zažugano nevarnost konkurza, najprej obrniti do delničarjev kot podvzetnikov, kar je tudi občni zbor s svojim sklepom od 28. sept. 1876. pripoznal. Likvidacijski odbor pa vendar ni opustil iztirjevati na menjice dolžnih zavarovalnih premij in dolgov pri agentih.

Da se iztirjajo na menjice dolžne premije, treba je bilo več ko 200 tožeb in prošinj za sekucije, katerih mnoge še niso rešene.

Gledé dolgov pri agentih treba je bilo pri več delničarjih čakati, da je potekel obrok za odpoved, pri vseh pa je bilo treba napraviti natančne račune, kar je prizadejalo veliko truda, ker je bilo treba pregledati vse zapisnike in pisma ter se porazumljevati tudi z agenti. Še le potem bilo je likvidacijskemu odboru mogoče, tiste tožiti, ki so se obotavljali plačati. Od 126 izročeni tožeb je nekaj obravnava že razpisanih, pri drugih pa se še pričakuje rešitev. Več sto agentov v raznih kronovinah treba bo pa še tožiti, kakor hitro se bodo računi ugotovili.

Silno veliko truda prizadeva tudi natančni od finančne direkcije pod kaznijo zahtevani izkaz vseh 60.000 menjic (Vaglien), ki jih je banka od začetka sem pri večletnih zavarovanjih izdala.

Bankini hiši, katerih je bila una v „Zvezdi“ vsled neke sekucije uradno cenjena na 38.000 gold., druga (tako imenovana „tovarna za šmir“) pa na 9000 gold., se niste mogli ugodno prodati, in ker donašate dobre obresti, je treba toliko časa čakati, da se bolje prodaste.

Uradnikov, ki imajo z likvidacijo opraviti, je še 8; ker so se jim pa službe že odpovedale, poskrbelo se je, da se vsaki izmed njih, če se več ne potrebuje, koncem meseca brez odloga odslovi. Izvzeta sta le

tajnik in pravnik, pri katerih še veljajo trimesečna odpoved. Vse plače uradnikov znašajo na mesec 633 gold. 33 kr.

Tudi to moramo še omeniti, da so se z več protizavarovalnicami, katerim je bila „Slovenija“ dolžna, sklenile ugodne pogodbe, ker se je po 25 do 33% odbilo; ravno tako se je več škod po ognju po zdatnih prostovoljnih odpustkih dotičnih strank poravnalo.

Iz teh kratkih črtic je razvidno delovanje likvidacijskega odbora, ki od svoje strani ni opustil nobene reči, ki je bila likvidaciji in tedaj tudi p. i. delničarjem na korist.

Ravno tako je pa tudi iz njih razvidno, da posel likvidacijskega odbora ni zavida vreden, ker se mu je bojevati z vednimi denarnimi stiskami.

Kupčija je sedaj popolnem v Ljubljani zedinjena. Veliko reči se ima še izvršiti in zato se sedaj konec likvidacije še ne more za trdno določiti.

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

III.

Odgoja po módi.

(Dalje.)

Poroka se odloči na tretji mesec. Zavoljo večje slovesnosti boste obe poroki isti dan, isto uro, pred istim altarjem. Gospej Gosarjevi se primerno zdi, da novica ta ostane za zdaj še skrivnost med dotičnimi. Čez par tednov se vrne rodovina v mesto. Priprave za ženitev se pričnó. Gospod Gosár zvé, kaj se godí, še le postrani, gospá mu ne pové ničesar. „On bi utegnil reč prekmalu razglasiti“, pravi, „in to bi bilo prej škodljivo, kakor koristno.“

Novica se pa vendar-le razglasi, Bog vé, kako. Prva nasledka tega sta sledeča.

Gospej Gosarjevi pridete v roke dve do Elvine se glaseči pismi. Prvo od barona, ki očita nezvesti izdajstvo, drugo od igralca N., ki trdi, da se bo vstrelil, ako je res, kar je zvedel. Oba zahtevata shod „na znanem kraji.“ Previdna gospá strmí nad tem, da je vkljub njenemu bistremu očesu nji za hrbtom gojila njena nedolžna hči celó dvojno ljubkanje. A ker je prebrisana, vrže pismi v ogenj in sklene molčati o njih, nad Elvino pa še ostreje paziti. Kaj, ko bi ženin zvedel o tem!

Drugi nasledek je sledeča dogodba. K gospodu Kavčiču, ženinu Noriberte, pripelje se nekega dne nadlajtenant. Voz pusti pred gradom, sam pa buči naravnost po stopnicah gor. „Kje je grajščak“, zadere se nad kuharico, ki radovedna pogleda skoz vrata. „Doli na vrtu“, brblja ženska prestrašena in se naglo umakne v svojo kuhinjo. Nadlajtenant drvi na vrt. Nobenega človeka ni videti. Pač! Tam doli v kotu nekdo brez suknje dela z lopato nekaj, menda okopava kaka zeljišča. To bo gotovo vrtnar. Nadlajtenant se mu bliža tako, da se sablja za njim vleče in po pesku rožljá. Ko pride bliže, ga ogovori osorno, se vé da.

„Kje je grajščak?“

Okopovalec se zasučé. Ko zagleda vojaka, se upré na lopato in reče: „Grajščak sem jaz.“

„Kaj? Ti — vi ste posestnik tega grada?“ strmí nadlajtenant. „Vi ste Kavčič?“

„Za takega sem vsaj vpisan pri davkáriji“, je hladni odgovor.

„Vi ste ženin gospice Noriberte Gosarjeve?“

„Da, gospica je moja nevesta. Pa če ste prišli v kakih opravkih, idiva v grad. Pri kozarcu vina se dalje razgovarjava. Pri nas smo kmetje in gospodar mora včasih sam kaj v roko vzeti. Zato me vidite goloroškega.“

„Ne! Stojte! Vi ste tedaj tisti nesramni človek, ki se predrzne snubiti gospico Gosarjevo?“

„I, zakaj ne, če mi je všeč? Pa kaj briga to vas?“

„Veste, kdo sem jaz? Vi ste nesramen človek in ste me razžalili. Za to mi boste dali zadostenje.“

„A, taka je? Ste se morda vi prej okoli nje smukali?“

„Vi ste surovež. Jaz vas kličem na dvoboj. Na sablje ali na pištole, kar izvolite!“

„Ej, to reč lahko kar tu poravnava. Ljudi, ki mene žalit hodijo, jaz sicer po hlapcih čez prag mečem. Al ker hlapca nobenega tu ni, lahko opraviva sama. Vi imate sabljo, jaz pa lopato. Tedaj, dajva se!“

„Vi niste kavalir, že vidim. Jaz vas zaničujem.“

„Jaz pa vas. Tedaj sva bot. Če se mi pa ne spravite naglo z vrta, vam bo pomagala ta-le lopata.“

Nadlajtenant, videč krepko postavo in lopato, žugaje in godrnjaje gre po vrtu nazaj, Kavčič za njim. Ko prideta do vzhoda, se obrne nadlajtenant še nazaj in se grozí: „Tega razžaljenja ne bom pozabil. Dali mi boste zadostenje.“

„Kedar vam ljubo. Hlapci in psi so pri meni zmiraj pripravljani za sitneže.“

Nadlajtenant skoči na voz in se odpelje. Kavčič pa gré, se vsede in drugi dan dobí gospá Gosarjeva sledeče kratko pismo:

„Častita gospá! Obdržite svojo hčer sami ali pa jo dajte kakemu drugemu. Jaz ne maram za nevesto, krog katere so se pred mano že nadlajtenanti smukali. Tudi se ne bom tepel z nadlajtenantom za njo. Bom že tako dobil katero, če se mi bo ljubilo ženiti se.“

Gospá Gosarjeva strmí nad tem pismom. Brž se podá k Noriberti, ki se je ravno napravljala. „Kaj pomeni to?“ se zadere jezé vsa višnjeva nad njo, „tukaj beri!“

Noriberta bere, bledica jo oblije. Ne zato, da jej je odpovedal ženin, ker ga tako ni marala, ampak ker je razkrita njena srčna skrivnost, čeravno ne ume, kako se je to zgodilo.

„Govori, tica“, grči ljuto mati, „kaj pomeni to? Ali naj jaz nosim sramoto hiše, če se ta odpoved zvé? In zvedela se bo, gotovo. Kje boš dobila enacega ženina?“

Uboga Noriberta! V hiši jej ni več obstati. Edini gospod Gosar, oče, je ne zmerja, ampak majaje z ramo reče: „hm! Jaz nisem nobenega tvojih otrok odgojil, mene vsa ta reč prav za prav nič ne briga.“

Kaj se ne zve? Vse se zvé. Kmalu je bilo po vsem mestu znano, kaj se je mlajši hčeri gospé Gosarjeve zgodilo. Veliko jih je bilo, ki so gospej to privoščili. Noriberta si skonca ni upala pod streho. A gospá Gosarjeva jej reče: „ne smemo ljudém kazati, da nas to kaj bolí, ampak ravno nasprotno. Recimo, da smo mi odpovedali, ker je ta Kavčič pre— pre—no, presurov.“

Tako je začela Noriberta zopet ponosno stopati in glavo pokonci nositi. Od nadlajtenanta je zvedela, kako se je zgodilo, da je Kavčič odpovedal. Odslej je bilo tudi z lajtenantom vsega konec. Občudovala ga je sicer kakor junaka po romanih, a vendar mu je zamerila to, da je spravil med hude jezike njo in hišo.

(Dalje prihodnjič.)